

ЗНАЧАЈАН ДОПРИНОС УПОЗНАВАЊУ ЛИЧНОСТИ И ДЕЛА НЕЛСОНА МАНДЕЛЕ

Књига Весна Југовић де Винча представља несумњив допринос упознавању великог афричког и светског државника какав је био Нелсон Мандела. Њен несумњив значај је тим већи јер је она била последњи страни новинар који је био примљен код бившег председник Јужноафричке Републике (ЈАР), и коме је дао вишечасовни интервју и то у време када више није примао чак ни шефове држава који су долазили у званичне посете његовим наследницима. Вероватно да поред добрих препорука, приватних канала и личног шарма, ауторка треба да захвали и вишедеценијским симпатијама према нашој земљи, што је и показао и јавном осудом бомбардовања Београда.

Наш интерес за историју и развој Јужне Африке потиче са почетка прошлог века када су грађани Београда на Теразијама манифестовали подршку Бурима у њиховом рату са Енглезима. Далеке 1901. године, Срби су се солидарисали са Бурима вероватно због симпатија према малом народу који је заратио са највећом империјом тог доба, при том занемарујући или незнајући да су Бури током целог боравка на југу Африке били најсуровији колонизатори, они су били до последњег момента и најупорнији противници укидању апартхејда.

Некадашња Југославија је пуних четрдесет година несебично помагала ослободилачке покрете на југу Африке, као уосталом и у другим деловима света, и веома је допринела ослобођењу бројних земаља овог региона: Анголе, Мозамбика, Зимбабвеа, Намибије и ЈАР. Већ од првих ослободилачких процеса педесетих година ми смо била једна од ретких, ако не и једина европска земља која је политички и материјално све време помагала устаничке покрете. У међународној заједници, посебно у Организацији уједињених нација, наша дипломатија је редовно покретала иницијативе у прилог независности ових земаља, укључујући и захтеве за хитно ослобађање Манделе и другова. Наша билатерална помоћ с времена на време је попримила и вид обимног снабдевања ослободилачких поректа наоружавањем и школовањем њихових бораца у нашим војним школама. Ова помоћ је била посебно велика према покретима у португалским колонијама, тако да је на пример шеф португалске колонијалне власти у Гвинеји Бисао почетком седамдесетих година, у јеку вијетнамског рата, јавно изјавио да због Југославије, ова земља је постала португалски Вијетнам. И данас после протока многих година у свим овим земљама народи и политичке снаге се радо сећају ове наше несебичне помоћи што, у свакој прилици када се сусрећу са нама, то и истичу.

Књига госпође Југовић даје садржајан приказ историје југа Африке и борбе Манделе за ослобођење и стварање демократског друштва. Књига потврђује да и као ослобођење ЈАР било део процеса деколонизације Африке оно је имало своје специфичности, због којих се овај процес завршио са двадесетак година закашњења. Формално независна више од стотину година, Јужноафричка унија је имала све елементе сурове колонијалне владавине односно сурове експлоатације домородачког становништва ове огромне земље, коју су спроводили бели освајачи најпре неумољиви Холањдани, а затим лукави Енглези. Дугогодишње постојање расистичког режима Апартхејда, као специфичног колонијализма је одржавано и због подршке водећих западних сила, али и пасивности земаља супротног

блока, које нису хтеле да угрожавају блоковску равнотежу због некаквих побуњеничких покрета у Африци. Тек средином седамдесетих година прошлог века доћи ће до промена међународне климе што ће помоћи ослобађању прво португалских колонија, да би убрзо колонијални режими у Намибији и ЈАР отишли у историју.

Захваљујући далековидности Манделе и сам њоме у Намибији избегнуто је крвопролће, а свету је показано како и највеће супротности могу да се реше без сукоба и грађанских ратова. Нажалост, ову поуку нису следиле многе афричке земље чија је новија историја оптерећена грађанским, етничким и верским сукобима. За велико поштовање је одлука Манделе да се релативно брзо повуче са власти, после свега пет година, обезбедивши притом безболно наследство. Он на повлачење није био приморан, његова партија је тражила да се кандидује за још један петогодишњи мандат, али је он то одбио оценивши да психофизичке могућности државника исцрпљују са осамдесет година. Овај поступак Манделе је подсетио на раније примере два велика афричка лидера Сенгора и Њеререа, који су се повукли са истим оправдањем. Ово су могли бити корисни примери највећем броју афричких држава који су остали на власти до краја живота.

О разним детаљима богатог живота Нелсона Манделе и савремене историје југа Африке, књига Весне Југовић је драгоценост за оне грађане наше земље који недовољно познају историју афричког континента за коју је наш народ и данас везан. Њена атрактивност је још већа пошто код нас нема много књига о страним политичарима, поготову из Африке. Ова књига биће својеврстан приручник за оне који живе или се припремају за одлазак у Африку. Зато треба бити захвалан на труду и огромној енергији коју је ауторка уложила у писању овог дела.

Амбасадор Данило Милић